

קהלת ז' כ"ט

לְבַד רָאָה זֶה מְצָאֵתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְהִמָּה בְקָשׁוֹ הִשְׁבֹּתוֹת רַבִּים.

מלבי"ם | בראשית ב', ט

כי האלהים עשה את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים, שהאדם בתחלת יצירתו נברא באופן שלא יחסר לו כל דבר, כי הושיבו בגן וברא בו כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל, עד שלא יחסר לחמו ולא הצטרך לבוש ומעון. וכל הצרכים אשר השתרעו, עלו על צוארו אחר שגורש מגן עדן הוא, אחר החטא שקלקל את תכליתו. וישם מגמת פניו לתכלית לא כוון ה' בבריאתו, כי לא כוון ה' שיעבור ימים ואיים רחוקים לבקש כסף וזהב ופנינים ושיבנה בתי מדות ולבש בגדי שש ורקמה, ולכן לא הטבע עליהם שישגים בקל, כי לא ימצא אלה רק ע"י מלאכות שונות ויגיעות רבות.

ברכות מע"א

אמר רבה בר שמואל משמי דר' חייא: אחר כל אכילתך אכול מלח ואחר כל שתיתך שתה מים ואי אתה ניזוק.

אשרית - יום חמישי כ"ט האל ס"ה ה"ה ה"ה

עין איה | ברכות ה"ב פרק שישי פסקה כ"ו

עין איה | ברכות ה"ב פרק שישי פסקה כ"ו

אם שהאדם הרוחב צדו בכל עניניו והרבה להשתמש בכל ענינים מורכבים שהמציא בעמלו והמצאותיו, מכל מקום ראוי שיזכר תמיד כי ראוי להתקרב תמיד אל עצם הטבע, ולהרגיל עצמו להיות תיעמו ולא ישכח את המקור הראשי לכל ההרכבות. והחינוך הזה ייעיל הרבה לבריאות הגוף, שלא ימשך הרבה במותרות שאין להם סוף, שהמותרים המתורבים בלא גבול יאבידו מן האדם את ההמשכה להענינים הטבעיים במקורם.

וגם תמשך מזה תועלת נפשית בשכל ודעת, וממנה ליראת ד' ולשלימות האמיתית תוצאות, כי אע"פ שירחיב דעתו בתולדות רבות שכליות, מ"מ היסודות הפשוטים שהם המושכלות הראשונים ושדשו האמונה הפשוטה הברורה ע"י הקבלה המפורסמת, תמיד יהיו בפיו ובלבו.

וכשם שבאכילתו אחר כל אכילתך אכל מלח, שהוא המאכל האחד שיוכל האדם לאכול את היסוד הטבעי כמו שהוא, שלא חלו בו שינויים ותמורות, כי הוא נמצא ג"כ בעמק האדמה כדביתו בלא ידי אדם וגם שינויים טבעיים לא חלו עליו מיום כוננו ד' ביסודות הארץ, והמים ג"כ המשקה הטבעי שלא חלו בה ידים, והם מרגילים את הגוף והנפש גם יחד לזכור את המקור הנקי והפשוט שממנו תוצאות להמון ההרכבות.

כן הוא מעיד את השכל שלא להתחזק מהמקור הראשי, שהאלהים ברא את האדם ישר, וישג האמיתיות הדרושות לשלימותו באורח ישרה, וע"פ הטבע הישר של הנפש יעלה להתגבל בתכמה ודעת. ואם לא יבקש חשבונות רבים, כ"א ידע שחשבון יחיד עליו לבקש מבלי להתרחק מהיושר האלהי המוטבע בנפשו, אז ימצא אשור ומעלות רוחו בכל המון ההרכבות השכליות ולא יתעה מגי אורח, כי אם ילך בדרך צדיקים הולך אור.

ברכות | נז"ב

שלשה משיבין דעתו של אדם; קול ומראה וריח, שלשה מוחיבין דעתו של אדם; דירה נאה ואשה נאה וכלים נאים.

עין איה | ברכות ח"ב פרק תשיעי פסקה קיא

נפש האדם בראה אלהים ישרה, שמחה בחייה ומוצאת נחת ברגשותיה, וכל זמן שיתאים האדם את חייו לחיי הטבע הכללי ימצא אושר ושמחה לב. אמנם בתגרת יד התורה האנושית, התרחק האדם מרגשות הטבע הטהורים ועברה ג"כ דעתו. ע"כ המדה שתשיבהו אל ישוב דעתו הטבעית היא הקורת רוח הכללית המשותפת שימצא האדם בטבע, חסד ד' המלא את כל היקום. קול זמרת הצפרים "מגיין עפאים יתנו קול", מנצחה הדר והדמל והשרון בפרחיהם הנחמדים, ריח השושנים וכל פרי חמד אשר בגן ד' הארץ אשר נתן לבני אדם, אלה הם משיבין את דעתו אל הטבעיות אחרי התרחקו ממנו ע"י התרבות והחברה שהחזיקוהו, ובשוב דעתו אל מקור הטבע מעשי ידי יוצר, ישובו אליו כל חמדות הנפש הטבעיות, ורשי קודש והתרוממות נפש אל אלהים, וכל מדות טובות הטבעיות אשר לאדם הישר, אשר לא השחית דרכו ע"י עזיבתו אורח ישרים הסלולה.

אורות התורה | י"ב

האדם הישר צריך להאמין בחיי, פלומר לשיאמין בחיי עצמו ובהאשיותו החולקות בדרך ישרה מיסוד נפשו, שהם טובים וישרים ושהם מולכים בדרך ישרה.

אבות | ד"א

בן זמנא אומר: איזהו תבטו הלומדי מפל אדם, שנאמר, "מפל מלמדי השפלים פי עדותיך שיקחה לי". איזהו גבור, הנבטש את יצרו, שנאמר, "טוב ארץ אפלים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר". איזהו עשיר השמח בחלקו, שנאמר, "גידע פפיד פי תאכל אשריך וטוב לך". אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא. איזהו מקבד, המקבד את הנדיות, שנאמר, "פי מקבדי אכבד וביי יקלי".

דרך חיים על המשנה

ואמר "איזהו עשיר". ויש לומר כי אין ראוי שיהיה מתואר האדם בשם עשיר כאשר יש לו רבוי ממון אשר הוא באוצר או בתרבותו, כי דבר זה אינו שייך אל האדם, ואין העושר מצד עצמו ואין ראוי שיקרא עשיר בשביל זה. רק מי ששמח בחלקו, שכאשר הוא שמח בחלקו והוא עשיר בדעת זה העשיר שהוא עשיר מצד עצמו, לא כאשר הוא עשיר בדברי ממון שהוא בתרבותו, שאין זה העושר באדם מצד עצמו כלל ואין ראוי שיקרא האדם עשיר, וכאשר שמח בחלקו והוא עשיר בדעת אז הוא עשיר מצד עצמו.

דברים | יח, יג-טו

תמים תהיה עם ה' אלהיך: פי האזים האלה אשר אצרה יודש אותם אל מעגנים ואל קסמים: לשמעו ואמרה לא בן נתן לך ה' אלהיך: נביא מאנבד מאחיד פמני יקים לך ה' אלהיך אליו תשמעו:

שפת אמת | שופטים תרל"ח

בפסוק "תמים תהי כו" כי הגוים האלה כו' נביא מקרבן" כו' פי שאיש ישראל צריך להשיג הכל מעצמו, כענין מעשיר יקרובו, לכן אין לחפוז לידע נסתרות ומופתים כתאוות הגוים לדרוש מעוננים וקוסמים. אבל בכח איש ישראל ע"י העבודה בתמימות להשוות הגוף עם שורש נשמתו.